

ДЖЕК ЛОНДОН

AURINGON POIKA:
SEIKKAILUJA
ETELÄMERELLÄ

Джек Лондон

**Auringon poika:
Seikkailuja Etelämerellä**

«Public Domain»

Лондон Д.

Auringon poika: Seikkailuja Etelämerellä / Д. Лондон — «Public Domain»,

Содержание

I	5
II.	16
Конец ознакомительного фрагмента.	26

Jack London

Auringon poika: Seikkailuja Etelämerellä

I

AURINGON POIKA

1

Willi-Vaw oli ankkurissa rantasärkkäin ja ulkosärkkäin välisessä väylässä. Viimeksimainituilta kuului heikon mainingin kohina, mutta niiden suojaama vesi oli sadan yardin leveydeltä rannan korallihiekalle asti sileää kuin lasi. Kapeassa ja matalassa väylässä oli aluksen ankkuriketjua ulkona sadan jalan verran. Ruosteisena kiemurteli höllällä oleva ketju jättiläiskäärmeen lailla elävää korallipohjaa pitkin useasti itsensä yli kulkien ja päättyen lopulta jouten lojuvaan ankkuriin. Iso kariturska pistäytyi ruskean täplikäänä vuoroin korallien suojaan ja sieltä pois. Muita kaloja, oudonmuotoisia ja – värisiä, uiskenteli välinpitämättömästi kalahainkin kavalasti ohi uudessa, silloin turskat nopeasti pujahtivat piiloonsa.

Keulakannella oli toistakymmentä mustaa miestä teakpuisen reelingin raaputtamistouhussa. Ne olivat siihen työhön kömpelöitä kuin apinat. Olivatkin hyvin apinamaisia, aivan kuin jotakin isoa esihistoriallista apinalajia. Niiden silmissä oli apinan surumielinen ilme, ja puvuttomina ne olivat alastomampia kuin mikään apina. Mutta koristeltuja ne olivat enemmän kuin apinat konsanaan. Lävistetyistä korvista roikkui lyhyitä savipiippuja, kilpikonnankuorirenkaita, puunkappaleita, ruosteisia nauvoja ja tyhjiä kiväärin patruunia. Winchester-pyssyn kaliberin suuruinen reikä oli pienin niiden korvissa; suurimmat olivat tuumia läpimitalleen, ja joka korvassa oli kolmesta puoleen tusinaan reikiä. Nenän läpi oli pujotettu siloitetusta luusta tai kivettyneestä simpukankuoresta tehtyjä puikkoja. Erään rinnalla riippui valkoinen ovenripa, toisella kahvikupin korva ja kolmannen rinnalla herätyskellon messinkiratas. He pakisivat omituisella falsettiäänellä eivätkä yhteensä tehneet enempää työtä kuin yksi valkoinen merimies.

Perässä, aurinkokaton alla, oli kaksi valkoista miestä. Kummallakin oli yllään kuuden pennyn aluspaita ja miehustalla kangaskappale. Vyössä revolveri ja tupakkamassi. Hiki oli heidän pintaansa muodostanut myriadeja vesihelmiä. Siellä täällä oli hikivirtoja, jotka tipahtelivat kuumalle kannelle ja haihtuivat miltei heti. Laiha, tummasilmäinen mies pyyhki otsaltaan sormiinsa hikeä ja pudisti sitä kädestänsä väsyneesti kiroten. Uupuneena ja toivottomana hän katseli merelle päin yli ulkoriuttojen ja sitten rannikon palmujen latvoihin.

"Kello on jo kahdeksan, puolipäiväksi tulee helvetin kuuma", hän valitti. "Tulisi edes se siunattu tuuli. Eihän täältä päästä ollenkaan lähtemään."

Toinen, solakka saksalainen, jolla oli oppineen kookas otsa ja veltostuneen heikko leuka, ei välittänyt vastata. Hän tiputteli kiniinijauhetta savukepaperiin. Pyöritteli sitä puolensataa graania suppiloon ja kaatoi kurkkuunsa nieleksien sen ilman vettä.

"Olisipa vähän whiskyä", sanoi edellinen mies huohottaen, noin neljänneksen väliajan jälkeen.

Ja sama aika kului, ennenkuin saksalainen vastasi välinpitämättömänä:

"Olen kuumeessa ja ihan lopussa. Jätänpä sinut, Griffiths, kun päästään Sydneyhin. Enkä lähde enää tropiikkiin. Olisipa minun ollut tiedettävä tämä, kun kontrahdin kirjoitin."

"Eipä ole sinusta ollut paljoa perämieheksi", vastasi Griffiths, liian kuumissaan voidakseen puhua kiivaasti. "Kun kuulivat Guvutun rannalla, että olin ottanut sinut, nauroivat kaikki. 'Mitä,

Jacobsenin?' sanoivat. 'Et voi piilottaa pisaraakaan, et viinaa etkä karbolihappoa, jota hän ei nuuskisi käsiinsä.' Ja kyllä oletkin maineesi ansainnut. Enpä ole itse saanut ryyppyäkään, sinä kun kiskoit naamaasi koko varaston."

"Jos olisit kuumeessa niinkuin minä, niin ymmärtäisit", vikisi perämies.

"Enpä minä sitä itke", vastasi Griffiths. "Jospa vain jumala lähettäisi ryyppyn, tai tuulen, tai mitä tahansa. Huomenna se tulee minun kuumekohtaukseni."

Perämies tarjosi hänelle kiniiniä. Pyörätellen itselleen viidenkymmenen graanin annoksen hän heitti sen suuhunsa ja nieli kuiviltaan.

"Herra jumala!" hän huokasi. "Minä uneksin maasta, jossa ei olisi kiniiniä. Helvetillistä ainetta! Olen sitä aikoinani nieleskellyt tonnimääriä."

Taas tähyili hän taivaalta tuulen merkkejä. Tavalliset purjetuulen pilvet olivat näkymättömissä, ja aurinko, vielä alhaalla meridiaaniin kiipeämismatkallaan, muutti kaikki pilvet hehkuvaksi pronssiksi. Sen kuumen ihan näki samoin kuin tunsi nahassaan, ja turhaan Griffiths etsi helpotusta rannalle päin tähyämällä. Valkoinen ranta häikäisi pistävästi hänen silmiään. Palmut, aivan liikkumattomina, kuvastuivat latteina taajan viidakon virkistämätöntä vihreää vasten ja näyttivät korttikuvilta. Pienet mustat pojat, jotka leikkivät alastomina auringon ja hiekan hehkussa, ärsyttivät aurinkokipeää miestä. Hän tunsi helpotusta, kun eräs niistä juostessaan kompastui haaleaan veteen.

Keulasta kuuluva huudahdus saattoi miehet katsomaan merelle päin. Läheisen niemekkeen takaa tuli neljännesmailin päässä pitkä musta kanootti näkyviin.

"Gooma-poikia lahden takaa", arvasi perämies.

Muuan mustista tuli perään päin, astellen kuumaa kantta pitkin kuin se ei olisi polttanut ensinkään. Tämäkin ärsytti Griffithsiä, ja hän sulki silmänsä. Mutta hetipä ne taas avautuivat.

"Valko herra olla gooma-poika kanssa", sanoi musta.

Molemmat miehet olivat samassa jalkeilla ja tuijottivat kanoottiin päin. Perässä näkivät he valkoisen miehen pettäjäntömän sombrero-hatun. Nopea hätäännyks näkyi perämiehen kasvoilla.

"Se on Grief", sanoi hän.

Griffiths katsoi kauan, sitten pääsi häneltä kiukkuinen kirous.

"Mitä se täällä tekee?" kysyi hän perämieheltä, pistävältä mereltä ja taivaalta, auringon säälimättömältä helteeltä ja koko tulikuimalta, liikkumattomalta kaikkeudelta, johon hänen kohtalonsa oli kytketty.

Perämies nauraa hihitti. "Sanoihan, ettet siitä pääse", sanoi hän.

Mutta Griffiths ei kuunnellut.

"Ja niin rikas kuin onkin, tulee hän tänne kuin verojen ryöstäjä." Hän purki sisuaan, miltei raivosta suunniltaan. "Hänellä on lastittain rahaa, hän on täynnään rahaa, hän halkeaa rahaansa. Hänhän myi Yringa-plantaasinsa kolmestasadastatuhannesta punnasta. Bell kertoi ollessamme viime kerran päissämme Guvutulla. Miljoonia ja miljoonia hänellä on, ja kuin Shylock hän velkoo minulta summaa, jolla voisi piippunsa syyttää." Hän käännähti perämieheen päin. "Sanoithan sinä. Mutta sano taaskin. Mitä sinä taas sanoitkaan hänestä?"

"Minä sanoin, että huonosti tunnet hänet, jos luulet pääseväsi Salomonin-saarilta hänelle maksamatta. Tämä Grief on piru itse, mutta hän on suora mies. Minä tiedän. Minähän sanoin, että hän saattaa heittää tuhannen menemään huvikseen, mutta tappelee kuuspennisestä kuin haikala ruosteisesta rasiasta. Minä sanon, että tiedän. Antoihan hän 'Balakulansa' Queenslandin lähetysasemalle, kun ne menettivät 'Evening Starinsa' San Cristobalissa – ja 'Balakula' oli kolmentuhannen punnan laiva, jos se oli penninkään arvoinen. Ja pieksihän hän Strothersin pyöräryksiin kahden punnan ja kymmenen shillingin erotuksen takia, kun Strothers vielä yritti sysätä sitä hänen tiliinsä."

"Iskeköön jumala minut sokeaksi", kirosi Griffiths voimattomassa raivossa... Perämies jatkoi esittelyään:

"Minä sanon, että vain suora mies voi hänet voittaa, mutta eipä ole Salomoneilla sitä miestä, joka sen tekisi. Meikäläiset eivät hänelle mahda mitään. Olemme siksi mädät läpeensä. Sinulta jäi kaksitoistasataa guineaa maksamatta hänelle. Maksa, niin että pääset hänestä rauhaan."

Mutta Griffiths puri hampaansa yhteen ja veti ohuet huulensa tiukasti niiden päälle. "Minä näytän hänelle", mutisi hän – enemmän itselleen ja auringon hehkuvalle tulipalolle kuin perämiehelle. Hän kääntyi ja oli lähteä alas, mutta kääntyi takaisin taas. "Kuule, Jacobsen. Hän ei ennätä tänne neljännestuntiin. Oletko sinä minun mieheni? Pysytkö sakissa?"

"Totta kai. Olenhan juonut sinun whiskysi. Mitä aiot tehdä?"

"En aio tappaa häntä, jos se ei ole tarpeellista. Mutta minä en maksa. Ymmärrätkö?"

Jacobsen kohautti olkapäitään, tyynesti mukautuen kohtaloonsa, ja Griffiths meni kannen alle.

2

Jacobsen seurasi silmin kanootin tuloa matalain särkkäin takaa. Se poikkesi niiden aukosta sisään. Griffiths tuli kannen alta oikeassa peukalossa ja etusormessaan musteen tahroja. Viidentoista minuutin kuluttua tuli kanootti laivan viereen. Sombrero-päinen mies nousi.

"Halloo, Griffiths", sanoi hän. "Halloo, Jacobsen." Käsi laivan laidalla sanoi hän miehilleen: "Pojat, seis nyt."

Hänen heittäytyessään ylös yli laidan ja astuessaan kannelle näkyi hänen näennäisesti painavassa ruumiissaan kissamaisen notkeuden ilmaus. Kuten toisetkin oli hän vähissä vaatteissa. Halpa aluspaita ja valkoinen vaate lonkilla eivät peittäneet kaunisrakenteista ruumista näkymästä. Hänellä oli vankat lihakset, mutta ei hän ollut mikään lihasrykelmä. Ne olivat pehmeästi kaartuvat, ja liikkuessaan liukuivat ne pehmeästi ja solevasti joustavan, päivettyneen pinnan alla. Hehkuvat auringot olivat paahtaneet hänen kasvonsakin tummiksi kuin espanjalaisen. Keltaiset viikset tuntuivat olevan vieraassa ympäristössä, ja kirkkaansiniset silmät panivat niihin katsojan vavahtamaan. Oli vaikea uskoa, että tämän miehen pinta oli kerran ollut vaalea.

"Mistä teidät tuuli toi?" kysyi Griffiths käsiä puristettaessa.

"Luulin teidän olevan Santa Cruzissa."

"Minä olin siellä", vastasi äskentullut. "Mutta purjehdimme nopeasti. *Wonder* on tuolla Gooman poukamassa tuulta odottamassa. Bushmannit kertoivat täällä olevan kuunarin, ja minä pistäysin katsomaan. Mitäs kuuluu?"

"Eipä paljoa. Kopra-kasat miltei tyhjat eikä puolta tusinaa norsunluupähkinöitä. Naiset ovat kaikki kuumeessa, eivätkä miehet saa niitä raahatuksi takaisin suolle. Sairasta väkeä. Pyytäisin ryyppyille, mutta perämies on ennättänyt juoda jo viimeisenkin pullon. Tulisi vain tuulta."

Grief katseli tiukan huolettomasti kumpaakin ja nauroi.

"Minulle tämä tyven teki hyvää", sanoi hän. "Pääsinhän teitä tapaamaan. Päälysmieheni kaivoi esille sen teidän pienen lappunne, ja minä otin sen mukaan."

Perämies hiipi hiljaa pois jättäen laivurin katsomaan kiusaajaansa silmiin.

"Ikävä kyllä, Grief, hiton ikävä", sanoi Griffiths, "mutta minulla ei ole sitä rahaa nyt. Saatte antaa minulle vähän aikaa vielä."

Grief nojasi kajuutan ovenpieltä vasten, kasvoillaan kiusaantuneen hämmästyksen merkit.

"Sehän on helvetti", sanoi hän. "Kuinka ihmiset oppivat täällä

Salomoneilla valehtelemaan. Ei ole totuutta heissä. Sekin kapteeni

Jensen. Olisin voinut vanhoa, että hän on rehellinen mies. Vain viisi päivää sitten hän sanoi minulle – tahdotteko tietää mitä hän sanoi?"

Griffiths nuoleksi huuliaan. "Antakaa tulla."

"Niin, hän kertoi teidän myyneen – myyneen kaiken pois ja tekevän lähtöä Uusille-Hebrideille."

"Helvetin vale", kiljaisi Griffiths. Grief nyökkäsi.

"Sitähän minäkin. Olipa sillä otsaa kertoa, että oli ostanut kaksi asemaa teiltä – Maurin ja Kahulan. Oli maksanut teille seitsemäntoistasataa kultasovereignia kimpsuista ja kampsuista, tynnyreistä, hyvästä tahdosta, kauppatavarasta, krediitistä ja koprasta."

Griffithsin silmät kapenivat ja välähtivät. Liike oli tajuton, ja

Grief huomasi sen, silmissään välinpitämätön ilme.

"Ja Parsons, asiamiehenne Hickimawilla, kertoi Fulcrum-yhtiön ostaneen teiltä sen aseman. Mitä varten hän olisi valehdellut?"

Griffiths, auringon ja kuumeen vallassa ollen, räjähti. Hänen henkensä kaikki katkeruus kohosi hänen kasvoilleen ja veti hänen suunsa vinoon.

"Kuulkaas nyt, Grief, mitäs tässä näytellään? Te tiedätte, ja minä tiedän, että te tiedätte. Pysytään sillä pohjalla. Minä olen myynyt ja teen juuri lähtöä. Mitä aiotte tehdä te?"

Grief kohautti olkapäitään, eikä hänen kasvoillaan näkynyt päättäväisyyden vivahdustakaan. Hänen ilmeensä oli ihan neuvoton.

"Ei täällä ole lakia", julisti Griffiths etunsa. "Tulagi on sadanviidenkymmenen mailin päässä. Minulla on selvät paperit ja olen omalla aluksellani. Ei mikään estä minua lähtemästä. Ei teillä ole oikeutta estää minua sillä syyllä vain, että olen teille jonkun lantin velkaa. Ja, hitto vieköön, ette te minua pidätäkään. Pistäkää se piippuunne."

Tuskaisen hämmästyksen ilme Griefin kasvoilla syveni. "Ette kai tarkoita, että aiotte petkuttaa minulta ne kaksitoistasataa, Griffiths?"

"Juuri sen aion tehdä, vanha rehu. Eikä siinä auta kovat sanat. Tuuli on tulossa. Teidän on paras kiivetä yli laidan, ennenkuin lähdän, tai jää kanoottinne alle."

"Tosiaankin, olette melkein oikeassa. En voi teitä pidättää." Grief tavoitti laukkaa, joka riippui hänen revolverivyönsä vierellä, ja veti esille joitakin ryppysiä virallisennäköisiä papereita. "Mutta ehkäpä tämä pidättää teidät. Siinä on töskää *teidän* piippuunne. Polttakaa pois vaan."

"Mitä siinä on?"

"Amiraliteetin tuomio. Uusille-Hebrideille pako ei teitä pelasta.

Tämä voidaan panna täytäntöön missä vain."

Griffiths epäröi ja nielaisi katsottuaan asiakirjaan.

Otsa rypyssä harkitsi hän tätä asiain uutta käännettä! Sitten, äkkiä, hän katsahti ylös ja sanoi oikeisesti:

"Olittepa ovelampi kuin luulinkaan, mies. Saitte minut satimeen. Minun olisi pitänyt tietää eikä yrittää peijata teitä. Jacobsen sanoi, etten voisi. Ei uskonut häntä. Mutta hän oli oikeassa, ja oikeassa olette tekin. Minun rahani ovat tuolla alhaalla. Tulkaa sinne ja teemme välit selviksi."

Hän lähti kajuutan ovelle päin, astui sitten sivuun ja laski vieraansa edelle, samalla katsahtaen merelle päin, missä nouseva tuuli juuri pani merenpinnan tummana karehtimaan.

"Vetäkää ankkuri kireälle", sanoi hän perämiehelle. "Nostakaa purjeet ja olkaa valmiit lähtöön."

"Oh, enpä välitä, vaikka jäinkin kiinni likaisen tempun yrittämisestä", sanoi Griffiths ylimielisesti.

Istahtaessaan perämiehen makuulaverille kajuutassa pienen pöydän ääreen huomasi Grief revolverinperän pistävän esille pieluksen alta. Pöydällä, joka riippui saranain varassa seinästä, oli kynä ja paperia sekä kulunut lokikirja.

"Olen ollut tropiikissa liian kauan. Olen sairas mies, kirotun sairas mies. Ja whisky ja aurinko ja kuume ovat tehneet minut moraaliltanikin sairaaksi. Ei ole mitään liian alhaista minulle nyt; ymmärränpä hyvin, miksi neekerit syövät toisiaan ja ottavat toisiltaan pään ja muuta sellaista. Voisin tehdä niin itsekkin. Niinpä pidänkin yritystäni päästä teille tuota pikku summaa maksamasta varsin vähäpätöisenä tempuna. Tahtoisinpa tarjota teille ryypyt."

Grief ei vastannut, ja toinen oli touhuissaan yrittäen saada auki isoa ja moninaarmuista kassa-arkkia. Kannelta kuului falsettiäänisiä huutoja ja pyöryköiden kitkunaa sekä mäjähdyksiä

mustain merimiesten kiskoessa ylös isoapurjetta ja halkaisijaa. Grief katseli isoa torakkaa, joka asteli likaisella maalauksella. Griffiths kirosi ja kantoi kassa-arkun portaille paremmin nähdäkseen. Hänen seisoessaan näin, selin vieraaseensa kumartuneena yli kassa-arkun, hänen kätensä äkkiä ampuikin käsiksi pyssyyn, joka oli asetettu portaiden vierustalle, ja samassa hän pyörähti ympäri.

"Älkääpäs liikahtako nyt", komensi hän.

Grief hymyili, kohotti kulmakarvansa kujeellisesti ja totteli. Hänen vasen kätensä oli vuoteella, oikea nojasi pöytään. Hänen revolverinsa riippui oikealla puolella näkyvissä. Mutta hän muisti sen toisen, vuoteella olevan revolverin.

"Hoh!" irvisteli Griffiths. "Kaikki te olette Salomonin-saarilla saanut hypnotisoiduiksi, ettepä minua. Nyt heitän teidät ulos aluksestani vangitsemiskäskeynne, mutta sitä ennen on teidän tehtävä jotakin. Nostakaa ylös tuo lokikirja."

Toinen katsahti uteliaana lokikirjaan, mutta ei liikahtanut.

"Minä sanoin teille, Grief, että minä olen sairas mies; ja minä voin ampua teidät yhtä helposti kuin tapan torakan. Nostakaa ylös tuo lokikirja, sanon minä."

Sairaalta hän näyttikin; lihat kasvot vääntyivät hermostuneesti kuvastaen hänessä kiehuvaa raivoa. Grief nosti kirjan sivuun. Sen alla oli paperiarkki, jolle oli jotakin kirjoitettu.

"Luekaa se", komensi Griffiths. "Luekaa ääneen."

Grief totteli; mutta hänen lukiessaan alkoivat hänen vasemman kätensä sormet hyvin hitaasti ja kärsivällisesti hiipiä pieluksen alla olevaa asetta kohti.

"*Willi-Vaw-aluksella Bombi Bightissä, Annan saarella, Salomoneilla*", hän luki. "Tietäkööt kaikki tämän kautta, että minä täten kuittaen, saatuani täyden arvon, kaikki saatavat, mitä Harrison J. Griffiths on minulle ollut velkaa, ja on hän tänään maksanut minulle kaksitoistasataa puntaa sterlinkiä."

"Tuo kuitti kädessäni", irvisteli Griffiths, "ei teidän amiraliteetintuomionne ole sen paperin arvoinen, mille se on kirjoitettu. Kirjoittakaa alle."

"Ei siitä mitään hyvää lähde, Griffiths", sanoi Grief. "Pakonalaisena allekirjoitettu paperi ei ole lain edessä pätevä."

"Mikä teitä sitten estää kirjoittamasta?"

"Oh, eipä mikään, säästäisin vain teiltä kiusoja olemalla kirjoittamatta."

Griefin sormet olivat päässeet revolveriin asti, ja hänen puhuessaan sekä leikkiessään oikealla kädellä kynällä alkoi vasen käsi hiljaa ja huomaamattomasti vetää sitä lähemmä. Kun hänen kätensä vihdoinkin tarttui siihen, pitkä keskisormi liipasimella ja etusormi sylinterin ympärillä, ihmetteli hän, kuinka voisi onnistua vasemman käden pika-ammunnassa.

"Älkää minusta huoliko", ivaili Griffiths. "Muistakaa vain, että Jacobsen todistaa nähneensä minun maksavan teille rahat. Kirjoittakaa siis, kirjoittakaa täysi kuittaus ja alle David Grief ja päivämäärä."

Kannelta kuului purjenuora-pyöryköiden kolina ja reivinuorain ratina purjeita vasten. Kajuutassakin tuntui, kuinka *Willi-Vaw* kallistui, kääntyi tuuleen ja nousi pystyyn. David Grief yhä viivytteli. Keulasta kuului halkaisijan koukkujen kilke, pieni alus kallistui taas, ja kajuutan seinän takaa kuului veden solina.

"Joutukaa nyt, ankkuri on nostettu", huusi Griffiths.

Pyssyn suu oli suoraan Griefiä kohti ojennettuna neljän jalan päässä, kun hän päätti toimia. Pyssy heilahti Griffithsin pitäessä tasapainoa vihurin epätasaisesti heilautellessa alusta. Grief käytti sitä hyväkseen, oli kirjoittavanaan, ja samassa räjähti toimintaan kuin kissa. Samalla kuin hän kumartui alas ja lennähti eteenpäin, lensi hänen vasen kätensä pöydän alitse esiin, ja niin tarkka oli sormen painallus liipasimeen, että luoti lähti juuri revolverin suun kohotessa eteenpäin. Mutta eipä ollut hidas Griffithskään. Hänen aseensa suu tipahti kyyristyneen miehen mukaisesti, ja yht'aikaa laukesivat pyssy ja revolveri.

Grief tunsi luodin raapaisevan hartiaansa ja tiesi itse ampuneensa ohi. Hänen vauhtinsa toi hänet Griffithsin eteen, ennenkuin toista laukausta ennätettiin ampua, ja hän sulki tämän syliinsä puristaen molemmat pyssyä pitelevät kädet itseään vasten. Revolveri oli yhä hänen kädessään, ja hän ohjasi sen suun toisen vatsaa vasten. Kiukuissaan hän jo kohotti hanaa, kun kiukkunsa laantuikin ja hän hillitsi itsensä. Ulkoa kuului hänen gooma-poikiensa suuttuneita huutoja.

Kaikki kävi sekunnissa. Pysähtymättä hän kohotti Griffithsin syliinsä ja kiiti tämä mukanaan kannelle. Hän tuli häikäisevään päivänpaisteeseen. Musta mies seiso i irvistellen peräsinrattaan ääressä, ja *Willi-Vaw* kallistui tuulessa ja kiiti eteenpäin. Hänen Gooma-kanoottinsa oli jäämässä nopeasti jäljelle. Grief käänsi päänsä. Keskilaidalta juoksi perämies revolveri kädessä häntä kohti. Kahdella loikkauksella, sylissä yhäkin avuton Griffiths, Grief hyppäsi mereen.

Toisiinsa kietoutuneina miehet menivät veden alle; mutta Grief, nostaen polvensa nopeasti toisen rintaa vasten, irroitti syleilyn ja painoi toista alas. Molemmat jalat Griffithsin hartioilla hän potkaisi tämän vielä syvemmälle ja kohosi itse pinnalle. Tuskin oli hänen päänsä pistänyt esille vedestä, kun läiskäys veden pinnassa ja toinen jalan päässä hänen päästään ilmaisi, että Jacobsen osasi käyttää revolveria. Ei ollut aikaa ampua kolmatta laukausta, sillä täytettyään keuhkonsa ilmalla sukelsi Grief jälleen. Veden alla hän ui, kunnes näki yllään kanootin ja poreita synnyttävät melat. Kun hän nousi siihen, käänsi *Willi-Vaw* tuuleen.

"Washee-washee!" huusi Grief pojilleen. "Pojat, nyt pian rantaan."

Kaikessa häpeämättömyydessään hän käänsi selkensä taistelulle ja kiiti suojaa hakemaan. *Willi-Vawin* täytyi ensin ottaa kapteeninsa ylös, ja siinä se menetti aikaa. Kanootti kiiti täyttä vauhtia päin rantaa, ja sen väki kaapaisi kivakasti yli sannan kohti puiden suojaa. Mutta ennenkuin he ennättivät sinne, pöllähti santa heidän edessään kolmasti. Sitten he sukelsivat viidakon kätköön.

Grief seurasi silmillään tarkasti, kuinka *Willi-Vaw* laski ulos väylästä ja sitten hellittäen purjeet lähti etelää kohti. Ja sen kadotessa niemen taa oli latvapurje kohotettu. Muuan hänen gooma-pojistaan, lähes viidenkymmenen ikäinen mies, jonka pinta oli täynnä hirveitä ihotautien ja tappeluiden haavoja ja arpia, katsoi häntä silmiin ja irvisti.

"Helkkari", selitti mies, "vieras kapteeni teille kiukku".

Grief nauroi ja johti joukkonsa rantaan kanootille.

3

Kuinka monta miljoonaa David Griefillä oli, sitä ei kukaan Salomonin-saarilla tietänyt, sillä hänen omaisuuttaan oli kaikkialla pitkin eteläistä Tyyntämerta. Samoalta Uuteen-Guineaan ja pohjoiseen päiväntasaajalle asti oli hänen plantaasejaan. Hänellä oli helmenpyyntilupia Paumotusaarilla. Vaikka hänen nimeään ei näkynytäkään, oli hän se saksalainen yhtiö, joka kävi kauppaa ranskalaisilla Marquesas-saarilla. Kauppa-asemia hänellä oli joka saariryhmällä, ja niiden väliä kulkivat hänen lukuisat laivansa. Hän omisti asemia niin kaukaisia ja pieniä, että pienimmät kuunarit ja jahdit kävivät niiden yksinäisten asiamiesten luona vain kerran vuodessa.

Sydneyssä, Castlereagh-kadun varrella, olivat hänen konttorinsa erään talon kolmannessa kerroksessa. Mutta harvoinpa hän siellä oli. Mieluimmin hän näet kierteli saarilla etsien uusia rahansijoituspaikkoja, tarkastellen ja ravistellen hereille vanhoja sekä eläen seikkailuja ja hauskuuksia tuhansissa oudoissa tilanteissa. Hän osti suuren *Gavonne*-höyryn hyllyn pilahinnalla ja onnistui saamaan sen ylös – mahdottomana pidetty temppu, joka teki puhdasta neljännesmiljoonan. Lusiadeille hän istutti ensimmäisen kumipuun kaupantekotarkoituksessa, ja Bora-Boralta hän poisti etelämeri-puuvillan ja pani iloiset saarelaiset työhön kaakaota viljelemään. Hän se otti haltuunsa hylätyn Lallu-Ka'n saaren ja vei sinne polyneesialaisia Ontong-Javan korallisaarelta sekä istutti neljätuhatta acraa kookospuita. Tahitin sotaiset heimot hän lepytti ja sieppasi suuren osan Hikihun fosfaattisaaresta.

Omat laivat hankkivat hänelle värvättyä sopimustyöväkeä, kuljettivat Santa Cruzin poikia Uusille-Hebrideille, uushebridiläisiä Bankeille ja Malaitan ihmissyöjiä Uuden-Georgian plantaaseille. Tongasta Gilberteille ja kaukaisille Lusiadeille hänen pestauslaivansa "kampusivat" saaria työväkeä hakien. Hänen aluksensa kyntivät kaikkia valtameriä. Kolme hänen höyrylaivaansa suoritti säännöllisiä vuoroja saarten välillä, mutta niissä hän ei juuri välittänyt matkustella, vaan mieluummin käytti vapaampaa ja alkuperäisempää purjealusta.

Vähintään neljäkymmenen ikäinen hän oli, mutta näytti tuskin kolmikymmenvuotiaalta. Rannallamaleksijat muistivat vielä hänen tulonsa saarille parikymmentä vuotta sitten, jolloin keltaiset viiksenhaivenet työntyivät silkkisinä hänen huulestaan. Toisin kuin muut valkoiset miehet hän oli tropiikissa siitä syystä, että hän piti siitä. Hänen ihonsa suojaavat pigmentit olivat mainiot. Hän oli syntynyt aurinkoon. Yksi kymmentuhannen joukossa hän oli, mitä tuli auringonpaahteen kestämiseen. Näkymättömät ja nopeat valonsäteet eivät häneen pystyneet. Muut valkoiset miehet olivat onnettomia. Aurinko pisti läpi heidän ihonsa, raadellen ja tuhoten kudoksia ja hermoja, kunnes heidän ruumiinsa ja sielunsa oli sairas; ja silloin he heittivät kymmenet käskyt hiiteen, vajosivat petomaisuuteen, joivat itsensä aikaiseen hautaan tai mellastivat niin pirullisesti, että sotalaivoja täytyi lähettää heitä kurissa pitämään. Mutta David Grief oli oikea auringon poika ja menestyi kaikissa toimissaan. Hän vain ruskettui vuosien vierieessä, mutta hänen ihonsa ruskeassa hohti kultainen vivahdus kuin polyneesialaisten pinnassa. Hänen siniset silmänsä säilyttivät sinensä, hänen viiksensä pysyivät keltaisina, ja kasvojen piirteet olivat sellaiset kuin ne olivat olleet vuosisatoja hänen englantilaisessa rodussaan. Ja englantilainen hän oli vereltään, mutta ne, jotka luulivat tietävänsä, väittivät, että hän ainakin oli Amerikasta syntyisin. Eikä hän toisten lailla tullut Etelämereltä hakemaan rahoja omaan "kotilieteen ja satulaan", vaan toi ne mukanaan. Paumotu-saarille oli tullut. Pienoisella kuunarijähdillä, sen isäntänä ja omistajana hän tuli nuorukaisena romanttisia seikkailuja etsimään tropiikin aurinkoisilta teiltä. Ja tuli hirmumyrskyssä, jonka jättiläisaallot heittivät hänet jahteineen päivineen kookosviidakkoon kolmensadan yardin päähän rannasta. Kuusi kuukautta myöhemmin pelasti hänet helmenpyytäjäkutteri. Mutta aurinko oli mennyt hänen veriinsä. Tahitissa hän ei noussutkaan laivaan kotiin lähteäkseen, vaan osti kuunarin, täytti sen kauppatavaralla ja rihkamalla sekä lähti risteilemään vaaralliselle Arkipelagille.

Ja samalla kuin kultainen kullankälke imeytyi hänen pintaansa, virtasi se ulos hänen sormenpäistään. Kosketuksellaan hän loi kultaa. Mutta hän pelasi peliä, ei kullaa takia, vaan pelin. Se oli miesten peliä, raakaa leikkiä ja kiivasta kisailua seikkailijain kanssa, jotka olivat hänen omaa vertaan ja puolen Euroopan verta ja muun maailman verta, ja se oli hurjaa peliä; mutta sen yläpuolella oli hänen ihastuksensa kaikkeen, mikä muodostaa etelämereläisen merenkulkijan elämän: särkkäin tuoksu; elävän korallien loppumattomat ihmeet peilikirkkaissa laguuneissa; roihuavat auringonnousut räikeine väreineen, jotka säännötön taituruus oli esille loihittanut; palmutupsuiset saarennot turkoosisyvyyksien yllä; purjetuulen vilvoittava viini; aaltoilevan meren vyörynä; kannen kohoilu hänen jalkainsa alla ja yllään pingoitettu kangas; kukkakiehkuraiset ja kullankälkkeiset Polyneesian miehet ja neidot, puolittain lapsia ja puolittain jumalia; jopa Melaneesian ulvovat villit, päänpyytäjät ja ihmissyöjät, puolipirut ja täyspedot.

Ja niin tämä auringon suosikkipoika, monien miljoonaan mies, pelkämä yltäkylläisen voimansa ja elämänilonsa pakosta pelasi peliään Harrison J. Griffithsin kanssa mitättömistä lanteista. Tämä oli hänen intohimonsa, päähänpistonsa, hänen itsensä ja hänen aurinkoisen voimansa ilmaus; leikki, pila, jossa henki oli pelin riemun panttina.

4

Aikaisin aamulla kulki *Wonder* lähellä Guadalcanarin rantaa. Se liikkui hitaasti rantatuulen nukahtavan huokunan vetämänä. Idästä nousevat pilvet lupasivat kaakkoispasaadin nousua vanhoine

vihureineen ja sadekuuroineen. Edellä, samaa rantaväylää, purjehti pieni alus. Se ei ollut *Willi-Vaw*, ja *Wonderin* kapteeni Ward ilmoitti merilasejaan laskiessaan sen nimeksi *Kauri*.

Grief, joka juuri nousi alhaalta, huokasi: "Olisipa se ollut *Willi-Vaw*."

"Ette tahtoisivat myöntää hävinneenne", nauroi toverillisesti Denby, päällysmies.

"Enpä tietenkään." Grief pysähtyi ja nauroi herttaisesti. "Sainpa tuntea, mikä raakalainen se Griffiths on, ja kieropa se osasi olla eilen. 'Kirjoita', sanoi, 'kirjoita täysi kuittaus ja päivämäärä'. Ja Jacobsen, se pieni rotta, oli sen perhanan puolella. Puhdasta meri-rosvousta, ihan kuin Bully Hayesin päivinä."

"Jollette olisi isäntäni, niin tahtoisinpa hieman valistaa teitä", sanoi kapteeni Ward.

"Sylkekää suustanne mitä mielessänne on", kehoitti Grief.

"Niin rikkaan kuin teidän on hullua panna sellaisten verojen takia henkensä vaaraan. Miksikä te siihen rupesitte?"

"Totta puhuen, en minä tiedä, kapteeni. Tee vain mieli. Ja voitteko te ilmoittaa parempaa tekojenne vaikutinta?"

"Kyllä te päästänne pääsette jonakin kauniina päivänä", mörisi kapteeni vastaukseksi astuessaan kompassin luo ja katsoi ilmansuunnan Guadalcanaria peittävästä pilvistä juuri esille pistäytyvään niemeen.

Maatuuli ponnisteli viimeiset voimansa, ja *Wonder*, liukuen nopeasti edelleen, pääsi *Kaurin* rinnalle ja alkoi pyrkiä edelle. Tervehdyksiä lenteli edestakaisin, sitten David Grief huusi:

"Onko nähty *Willi-Vawia*?"

Kapteeni paljasjaloin ja hattureuhka päässä, haalistuneet lava-lava-housut nuoranpätkällä käytettyinä ja tupakkasyliä yli laidan roiskautellen vastasi:

"Nähty on. Griffiths oli ankkurissa Savo'ssa viime yönä, otti sikoja ja jamssijuurta ja täytti vesisäiliöitään. Näytti olevan pitkälle matkalle lähdössä, mutt'ei sanonut. Haluaisitteko tavata?"

"Kyllä. Mutta jos tapaatte ennen, niin älkää sanoko, että olette nähnyt."

Kapteeni nyökkäytti päätään mietiskellen ja käveli omaa kanttaan eteenpäin pysyäkseen nopeamman aluksen rinnalla. Huusi sitten:

"Kuulkaas! Jacobsen sanoi, että tänä iltana tulevat Gaberalle. Ovat siellä yötä ja ottavat makeita perunoita."

"Gaberallahan on ainoat johtotulet Salomoninsaarilla", sanoi Grief, kun olivat päässeet ohi. "Niinkö, kapteeni?"

Kapteeni nyökkäsi.

"Ja juuri niemen tällä puolen on keho ankkuripaikka?"

"Ei ole ankkuripaikkaa. Pelkkiä koralliriuttoja ja matalikkoja sekä hitonmoinen aallokko. Siihenhän *Molly* pirstautui kolme vuotta sitten."

Grief katseli hetken eteensä ilmeettömin silmin, kuin tutkien jotakin sisäistä ilmestystä. Sitten siristyivät hänen silmänsä ja keltaiset viikset kohosivat hymyyn.

"Me menemme ankkuriin Gaberaan", sanoi hän. "Ajakaa lähelle sitä pientä tämänpuoleista poukamaa. Ohimennen jätätte minut veneessä vesille. Kuusi poikaa ja pyssyt. Palaan ennen aamua."

Kapteenin kasvot ilmaisivat epäluuloa, joka lähenei moitetta.

"Pieni pila vain", selitti Grief kuin puolusteleiva koulupoika, jonka vanhempi on tavannut koirankurin teosta.

Kapteeni Ward mörisi jotakin, mutta Denby oli valmiina.

"Otatteko minut mukaan?"

Grief nyökkäsi suostumukseksi.

"Ottakaa myös kirveitä ja vesureita", sanoi hän. "Sekä muutamia kirkkaita lyhtyjä. Ja katsokaa, että niissä on öljyä."

5

Tuntia ennen auringonlaskua *Wonder* sivuutti pienen poukaman. Tuuli oli kiihtynyt, ja aallot alkoivat kohoilla. Riutta kuohui jo valkeana, mutta tuulen yllä oli vesi vain tummunut. Kun kuunari kohosi päin ja otti tuulen halkaisijan taa, työntyi vene ulos. Siihen hyppäsivät vyöhousuiset Santa Cruzin pojat kullakin kädessään pyssy. Denby, lyhdyt kädessä, hyppäsi perään. Grief pysähtyi laivan laidalle.

"Antakaa pimeä yö, kippari", hän pyysi.

"Saatte", vastasi kapteeni. "Ei tule kuuta eikä pilviä. Mutta tuuliaisia tulee."

Ennustus kohotti Griefin kasvoille riemun, joka kultasi päivänpaahtaman pinnan. Hän hyppäsi Denbyn rinnalle.

"Heittäkää irti", käski kapteeni. "Vetäkää isopurje kireälle, pyörä ympäri. Noin. Sitä suuntaa nyt!"

Wonderin purjeet täyttyivät, ja se lähti kiertämään Gaberaan, veneen kiitäessä kuuden airon vetämänä ja Griefin perää pitäessä rantaa kohti. Taitavasti hän ohjasi ahdasta, mutkittelevaa väylää pitkin, jota isompi alus ei olisikaan voinut kulkea, kunnes särkät ja matalikot olivat meren puolella ja he laskivat tyynenä loiskuttelevalle rannalle.

Seuraava tunti tehtiin työtä. Liikuskellen metsäkookosten ja viidakkopensaikon keskellä Grief valitsi puita.

"Kaataa tämä puu, tämä puu", neuvoi hän mustia. "Ei kaataa se puu", sanoi hän päätään pudistaen.

Lopuksi oli hyvä leikkaus viidakosta avattu. Rannalle oli jätetty pitkä palmu. Aukeaman perällä oli toinen. Pimeä levisi jo, kun lyhdyt sytytettiin ja kiinnitettiin näihin kahteen puuhun.

"Tuo ulommainen on liian korkealla." David Grief tarkasteli sitä kriittisesti. "Laskekaa kymmenen jalkaa, Denby."

6

Willi-Vaw halkoi aaltoja "luu hampaissa", sillä haihtuvan aallokon maininki oli vielä tuntuva. Mustat merimiehet kohottivat isoapurjetta, joka oli ollut pienennettynä vihurien puskeilla. Jacobsen, joka johti sitä hommaa, käski heittämään nostoköydet kannelle ja olemaan valmiina, meni sitten keulaan alalaidan puolelle, Griffithsin viereen. Miehet tuijottivat jännitetyin silmin pimeyteen, korvat tarkkoina kuullakseen näkymättömän rannikon kuohuja. Tämän äänen mukaan he ohjasivat.

Tuuli helpotti, pilviverho keveni, ja tähtien valossa häämötti viidakkoinen ranta. Edessä, alapuolella näkyi hammaspykäläinen kallioniemi. Miehet tuijottivat siihen.

"Amboy-niemi", sanoi Griffiths. "Vettä kyllin. Mene sinä rattaan ääreen, Jacobsen, kunnes saamme suunnan. Anna kääntyä."

Juosten perälle, paljain säärin, veden tippuessa vähistä vaatteista, perämies vapautti mustan peräsimestä.

"Mikä suunta?" kysyi Griffiths.

"Etelä, puoli länteen."

"Anna mennä lounaiseen. Joko on?"

"Oikein on."

Griffiths vertasi Amboy-niemen muuttunutta asentoa *Willi-Vawin* suuntaan.

"Vielä puoli-länteen."

"Puoli-länteen – on."

"Pidä siinä."

"Siinä on." Jacobsen luovutti rattaan raakalaiselle. "Pitää tämä suunta", hän varoitti. "Jos ei hyvä, minä lyö poikki pää."

Hän meni jälleen keulaan, toisen rinnalle, ja taas taajeni pilvikatto, tähtien loisto sammui ja uusi tuulenpuuska puhalsi.

"Pidä silmällä isoapurjetta", huusi Griffiths perämiehen korvaan, samalla tarkaten aluksensa liikkeitä. Se kallistui, alalaita ryyppäsi vettä hänen tutkiessaan tuulen voimaa ja harkitessaan sen helpotusta. Haalea merivesi, siellä täällä fosforivälkkeisenä, huuhteli hänen nilkkojaan ja polviaan. Tuuli vinkui kiivaasti, ja vantit sekä harusköydet vastasivat kuorossa *Willi-Vawin* kallistuessa yhä enemmän ja syöksähtäessä eteenpäin.

"Alas isopurje", huusi Griffiths juosten piikkiköyden luo ja heittäen sivuun sitä pitelevän mustan sekä irroittaen sen.

Jacobsen suoritti saman tempun harusköydessä. Isopurje tuli ratisten alas, ja kiljuen hyökkäsivät mustat läpättävän kankaan kimppuun. Perämies, tavattuaan yhden laiskoittelemasta pimeässä, iski häntä nyrkillä naamaan ja ajoi hänet työhön.

Tuulenpuuska oli yhä voimassaan, ja pikku purjein kiiti *Willi-Vaw* eteenpäin. Taas seisoivat kaksi miestä keulassa koettaen turhaan nähdä läpi vaakasuorassa vihmovan sateen.

"Kyllä ollaan tolalla", sanoi Griffiths. "Tämä sade ei kestä kauan. Pidämme tämän suunnan, kunnes tulet näkyvät. Ankkuriketjua kolmestoista syltä. Tällaisena yönä paras vetää esille neljäkymmentä. Sitten isopurje kiinni. Sitä ei tarvita."

Puolen tunnin kuluttua palkitsi kahden tulen pilkahdus hänen väsyneiden silmänsä työn.

"Tuolla ne ovat, Jacobsen. Minä käyn rattaaseen. Ota alas keulapurje ja ole valmiina laskemaan. Pane neekerit hyppäämään."

Perällä, rattaan kädensijat kourissaan, Griffiths ohjasi suuntaansa, kunnes tulet olivat kohdallaan, jolloin hän käänsi jyrkästi ja ohjasi niitä päin. Hän kuuli aallokon kuohun, mutta luuli sen kuuluvan kauempaa – kuten oli määräkin, Gaberalta.

Hän kuuli perämiehen kauhistuneen huudon ja kieputti ratasta voimainsa takaa, kun *Willi-Vaw* törmäsi. Samassa isomasto rasahti poikki. Viisi hurjaa minuuttia. Kaikkien kädet pitivät lujasti kiinni laivanrungon kohotessa ja jysähdellessä koralliriuttoihin ja lämpöisten aaltojen huuhdellessa heitä. Rouskuen ja ryskyen *Willi-Vaw* työntyi yli särkkäin ja pysähtyi verrattain tyyneen salmeen niiden takana.

Griffiths istahti kajuutan katolle, pää rintaa vasten painuneena, hiljaisen vihan ja katkeruuden kuohuttaessa hänen mieltään. Kerran hän kohotti katseensa ja tuijotti kahta tulta, jotka olivat toistensa yllä ja aivan linjassa.

"Tuossa ne ovat eikä tämä ole Gabera", sanoi hän. "Mutta mikä helvetti tämä sitten on?"

Vaikka mainingin kuohut vielä kävivätkin ja heittelivät pärskyjään, nukahti kuitenkin tuuli ja tähdet syttyivät. Rannalta kuului airojen loisketta.

"Mitä täällä on tapahtunut – maanjäristyskö?" kysyi Griffiths. "Pohjahan on ihan muuttunut. Satoja kertoja olen tähän laskenut ankkuriin kolmestoista sylen syvällä. Tekö siellä, Wilson?"

Vene laski laivan viereen, ja mies nousi yli laidan. Himmeässä valossa Griffiths näki automaattisen Colt-pistoolin suun kasvojensa edessä ja David Griefin sitä pitelemässä.

"Ei, ette te tässä ole koskaan ankkuroinut", nauroi Grief. "Gabera on tuon niemen takana, ja sinne menen heti, kun olen saanut teiltä ne kaksitoistasataa puntaa. Ei väliä kuitista. Tässä on velkakirjanne, saatte sen takaisin."

"Tekö tämän teitte?" kiljaisi Griffiths hyökäten pystyyn äkillisen raivon vallassa. "Te laitoitte nuo valelyhdyt. Te olette saanut minut haaksirikoon, ja..."

"Pysykää alallanne!" Griefin ääni oli kylmä ja uhkaava. "Minä pyytäisin vaivata teitä maksamaan ne kaksitoistasataa, olkaa hyvä."

Griffithsin valtasi raskas voimattomuus. Häntä inhotti – häntä inhottivat nämä auringon maat, ja aurinkokipeä hän oli, häntä inhotti kaikkien ponnistustansa turhuus, häntä inhotti tuo sinisilmäinen, kultapintainen voittaja, joka oli hänet nolannut hänen omilla keinoillaan.

"Jacobsen", sanoi hän, "avaa kassa-arkkuni ja maksa tälle – tälle verenimijälle – kaksitoistasataa puntaa".

II. ALOYSIUS PANKBURNIN SISU

1

Niin nopea kuin silmänsä olikin havaitsemaan, milloin seikkailu odotti, ja niin varustautunut kuin olikin siihen, että jokin odottamaton olio hyppäisi päin silmiä lähimmän kookospuun takaa, ei David Grief tuntenut mitään erikoista, kun näki Aloysius Pankburnin. Se tapahtui pienellä *Berthe*-höyryllä. Jättäen kuunarinsa tulemaan jäljessä oli Grief lähtenyt oikotietä Raiateasta Papeeteen. Kun hän ensi kerran näki Aloysius Pankburnin, oli tämä jotenkin päihtynyt herrasmies ryyppäämässä yksinäistä "cocktailiaan" pienessä välikannen baarissa parturihytin vieressä. Ja kun Grief lähti parturista puolta tuntia myöhemmin, roikkuili Aloysius Pankburn edelleen kapakassa yksikseen ryyppäillen.

Nyt on niin, ettei ihmisen ole hyvä yksin ryyppiskellä, ja Grief teroitti huomionsa lyhyen silmäyksensä ajaksi. Hän näki hyvärakenteisen nuoren miehen, näytti olevan kolmissakymmenissä, kaunispiirteinen, hyvinpuettu, ja joka ilmeisesti maailman kirjoissa luettiin gentlemannien luokkaan. Mutta ryyppyä kallistavan, tutisevan, haparoivan käden värivivahteesta ja silmien hermostuneesta, harhailevasta ilmeestä Grief luki piintyneen alkoholistin pettämättömät merkit.

Aterian jälkeen hän näki Pankburnin kannella, missä tämä kaiteeseen nojaten ja jonkun matkan päässä lähekkäin istuvan miehen ja naisen hämäriin hahmoihin tuijotellen itki päihtyneen tavoin.

"Ei mitään itkemistä", sanoi Grief ystävällisesti.

Pankburn katsoi häneen vuodattaen syvän itsesäälän kyyneleitä.

"Kovaa tämä on", nyyhki hän. "Kovaa, kovaa. Tuo mies on taloudenhoitajani. Maksan hänelle hyvän palkan. Ja noin hän sitä ansaitsee."

"No miks'ette sitä lopeta?" neuvoi Grief.

"En voi. Tuo nainen voisi sulkea whiskeyni lukon taa. Hän on hoitajattareni."

"Erottakaa hänet sitten ja juokaa päänne poikki."

"En voi. Tuolla miehellä on rahani, eikä hän antaisi kolikkoakaan ryyppyyn."

Tämä surullinen mahdollisuus toi uuden kyyneltulvan. Griefin harrastus heräsi. Monien merkillisten kohtaustensa joukossa ei hänellä ollut tällaista muistissaan.

"Heidät palkattiin pitämään minusta huolta", vollotti Pankburn, "estämään minua ryyppäämästä. Ja noin ne työtään tekevät, helluttelevat vain pitkin laivaa ja antavat minun juoda itseni kuoliaaksi. Se ei ole oikein, sanon minä. Ei ole. Heidät lähetettiin mukaani nimenomaan siksi, etteivät antaisi minun ryyppätä, kun vain annan heidän olla rauhassa. Jos siitä huomautan, uhkaavat he, etten saa pisaraakaan. Mitä minä piruparka teen? Minun kuolemani tulkoon heidän päälleen, niin juuri. Lähdetään alas."

Hän irroitti kätensä kaiteesta ja olisi kaatunut, jollei Grief olisi tarttunut hänen käsivarteensa. Hänessä näytti tapahtuvan muutos, hän jäykistyi, työnsi leukansa uhkaavasti eteenpäin, ja silmissä välkähti tuikea ilme.

"Mutta enpä annakaan niiden tappaa itseäni. Saavatpa nähdä. Tarjosin niille viisikymmentätuhatta – sitten myöhemmin, tietysti. Nauroivat. Eivät tiedä. Mutta minä tiedän." Hän tapaili taskuaan ja veti esille esineen, joka välähteli himmeässä valaistuksessa. "Eivät tiedä tämän merkitystä. Mutta minä tiedän." Hän katsahti Griefiin äkkiä epäillen. "Mitäs arvelette? Mitä?"

David Grief kuvitteli, kuinka tuo alkoholistituhokas pistäisi kuoliaaksi sangen rakastettavan parin vaskinaulalla – sillä vanha laivanaula oli hänen kädessään.

"Äitini luulee minun täällä parantuvan juopottelusta. Ei tiedä. Minä lahjoin lääkärin määräämään minut matkalle. Kun pääsemme Papeeteen, ostan taloudenhoitajani kuunarin ja me lähdemme purjehtimaan. Mutta he eivät aavista. He luulevat juopuneen höperöivän. Mutta minä tiedän. Minä vain. Hyvää yötä, herra. Menen nukkumaan, jollette – te tule ryypylle. Lähtöryppy."

2

Seuraavalla viikolla Grief näki Aloysius Pankburnin monissa merkillisissä tiloissa Papeetessa. Ja jokainen muukin tuon pienen saaripääkaupungin asukas näki saman; sillä ei vuosikausiin sen rannikolla eikä Lavinan majatalossa ollut mokomia skandaaleja tapahtunut. Kerran juoksi Aloysius Pankburn keskellä päivää pelkissä uimahousuissa pitkin pääkatua Lavinan talosta uimarantaan. Hän nyrkkeili kapakassa *Berthen* lämmittäjän kanssa ja sai päin naamaansa. Hän yritti mielettömästi hukuttautua kahden jalan lampeen ja hyppäsi mainiosti 50 jalan korkeudelta *Mariposan* rikistä mereen. Osti kutteri *Toeraun* mielettömän kalliista hinnasta. Mutta taloudenhoitaja julisti kaupan mitättömäksi. Hän osti kaiken tavaran sokealta pitaaliselta ukolta ja myi leipää, hedelmiä, paratiisinvikunoita ja makeita perunoita niin halvalla, että santarmit oli kutsuttava hillitsemään alkuasukkaiden rynnäköä. Kolme kertaa santarmit vangitsivatkin hänet yleisen häiriön tekijänä, ja kolme kertaa täytyi taloudenhoitajan keskeyttää rakastelunsa maksaakseen siirtomaahallinnon tuomitsemat sakot.

Sitten *Mariposa* purjehti San Franciscoon, ja sen perheytissä olivat talouden- ja sairaanhoitaja, nuorikkoparina. Ennen lähtöään oli taloudenhoitaja huolekkaasti antanut kahdeksan viiden punnan seteliä Aloysiukselle, josta oli hyvin aavistettavana seurauksena, että tämä muutamia päiviä myöhemmin heräsi rahattomana ja sangen lähellä juoppohulluutta. Lavina, kuulu hyväsydämyydestään Etelä-Tyynenmeren retkujen ja roikaleiden kesken, hoiti häntä hyvin, koskaan antamatta hänen palaavan tajunsa ymmärtää, ettei ollut rahaa eikä sen hoitajaa laskuja suorittamassa.

Muutamana iltana vähän myöhemmin David Grief, lojuessaan *Kittiwaken* peräkansikatoksen alla silmäillen Papeeten lehden laihoja palstoja, äkkiä kavahti pystyyn ja hieraisi silmiään. Uskomatonta, mutta totta! Etelämeren vanha romanttisuus ei siis vielä ollut kuollut!

Hän luki: "*Halutaan maksaa puoli osuutta viiden miljoonan frangin aarrekatkoon matkasta tuntemattomalle Tyynenmeren saarelle ja saaliin kuljetuksesta. Kysykää Hullua Lavinan luona.*"

Grief katsoi kelloaan. Vasta kahdeksan.

"Herra Carlsen", sanoi hän hehkuvaan piippuun päin. "Kutsukaa valasveneeseen miehistö. Menen maihin."

Norjalaisen perämiehen karhea ääni kuului keulasta päin, ja pian lakkasi puoli tusinaa rapasaarelaista laulamasta sekä laittoi veneen kuntoon.

"Tulin katsomaan sitä Hullua, herraksi sitä kai sanotaan", sanoi

David Grief Lavinalle.

Hän näki nopean harrastuksen emännän silmissä, kun tämä käänsi päänsä ja sanoi jotakin alkuasukkaalle läpi kahden huoneen ja keittiön. Muutaman minuutin päästä kömpi värillinen tyttö esille ja pudisti päätään. Lavinan pettymys oli ilmeinen.

"Te olette *Kittiwakella*", sanoi hän. "Minä kerron hänelle, että te kävitte kysymässä."

"Se on siis *hän*?" kysyi Grief.

Lavina nyökkäsi.

"Toivon, että voisitte tehdä jotakin hänen hyväkseen, kapteeni Grief. Minä olen vain hyväluontoinen nainen. En tiedä. Mutta hänestä voi pitää, ja ehkäpä hän puhuu totta, en tiedä. Te kyllä ymmärrätte. Ette ole niin pehmeä hupsu kuin minä. Sekoitanko cocktailin?"

3

Taas kuunarinsa kannella ja lepotuolissa torkkuillessaan kolmen kuukauden vanhaa aikakauskirjaa selaillen kuuli David Grief huohottavaa, sekavaa ääntä laidan takaa. Hän avasi silmänsä. Chileläisestä risteilijästä, neljännesmailin päästä, kuului kahdeksan helähdystä. Puoliyö. Laidan takaa kuului loiskahdus ja sama ääni taas. Se oli kuin sammakon kurnutusta, johon sekoittui itseksensä itkevän ja avaruuksille surujaan kertovan miehen nyhkytystä.

David Grief hypähti alalaidan ääreen. Vellottu vedenpinta väreili fosforivaloisena. Kumartuen alaspäin sai Grief kätensä miehen kainalokuoppaan, ja vetäen ja kiskoen ja nopeasti otteita siirtäen hän kiersi kannelle Aloysius Pankburnin alastoman olemuksen.

"Ei ollut lanttiakaan", selitti tämä. "Täytyi uida, enkä löytänyt portaitanne. Hullua kylläkin. Antakaa anteeksi. Jos annatte vaateen vyötäisilleni ja hyvän ryypyn, tunnen taas itseni. Olen herra Hullu, ja te olette kapteeni Grief, joka kävitte minua kysymässä. Ei, en ole päissäni. Eikä vilustakaan. Ei tämä ole värisemistä. Lavina antoi minulle vain kaksi ryppyä tänään. Olen kauhujen rajalla vain, siinä koko juttu, ja aloin jo nähdä pikku äijiä, kun en löytänyt portaitanne. Jos viette minut kannen alle, olen hyvin kiittollinen. Te yksin vastasitte ilmoitukseeni."

Hän värisi surkeasti lämpimässä yössä, ja hytissä piti Grief huolta siitä, että jo ennenkuin hän sai pyytämänsä pyyhkeenkään, hänellä oli kädessään lasi puolillaan whiskyä.

"No, antakaa kuulua", sanoi Grief saatuaan vieraansa paitaan ja housuihin. "Mitä ilmoituksenne merkitsee? Minä kuuntelen."

Pankburn katsahti whiskypulloon, mutta Grief pudisti päätään.

"All right, kapteeni, vaikka vakuutankin kaiken jäljelläolevan kunniani kautta, etten ole päissäni – en rahtuakaan. Siis, minä kerron teille, se on totta, ja minä kerron lyhyeen, sillä tiedän teidät toimen ja tarmon mieheksi. Myös on kemianne hyvä. Teille ei alkoholi ole koskaan ollut miljoona matoa kalvamassa joka solua. Ette ole ollut helvetissä. Minä olen siellä nyt. Kärventymässä. Kuulkaa siis.

"Äitini on elossa. Englantilainen. Olen syntynyt Austraaliassa. Opiskellut Yorkissa ja Yalessa. Olen maisteri ja luonnontieteiden tohtori, mutta nyt olen retku. Juoppo. Olen ollut atleetti. Olen sukeltanut satakymmenen jalkaa. Minulla on ollut monta amatööriennätystä. Olen kala. Opin heittoveto-uinnin [= krooli] ensimmäisten joukossa cavilleilta. Olen uinut aallokossa kolmekymmentä mailia. Toinenkin rekordi on. Olen niellyt whiskyä enemmän kuin kukaan ikäiseni mies. Olen valmis varastamaan teiltä kuuspennisen saadakseni ryypyn. Ja lopuksi: puhun teille totta.

"Isäni oli amerikkalainen. Annapolista. Meriupseeri. Sisällissodassa. V. 1866 hän oli *Suvaneen* luutnanttina. Kapteeni oli Paul Shirley. Laiva otti hiiliä eräällä Tyynenmeren saarella, jota en välitä mainita. Se on nyt erään vallan suojeluksessa. Silloin ei ollut, ja jääköön mainitsematta. Rouvalla, erään yleisen laitoksen kapakkapöydän takana isäni näki kolme kuparinaulaa – laivanauloja."

David Grief hymyili tyynesti: "Voin sanoa teille sen hiiliaseman ja myöhemmin tulleen suojelusvaltion nimet."

"Ja naulat?" sanoi Pankburn yhtä tyynesti. "Ne ovat minun hallussani nyt."

"Varmaankin. Ne olivat saksalaisen Oscarin kapakassa. Pinu-Pini'ssä. Johnny Black toi ne sinne kuunaristaan sinä iltana kuin kuoli. Hän tuli juuri lännestä päin pitkältä matkalta. Oli pyydellyt merimakkaroita ja tehnyt santelipuukauppaa. Koko rannikko tuntee tarinan."

Pankburn pudisti päätään. "Jatkakaa", pyysi hän.

"Se tapahtui ennen minun aikaani tietysti", selitti Grief. "Kerron vain kuulemiani. Sitten tuli Ecuadorin risteilijä lännestä, kotimatalla. Sen upseerit huomasivat naulat. Johnny Black oli kuollut. He saivat käsiinsä hänen perämiehensä ja lokikirjansa. Lähtivät länttä kohti. Kuuden kuukauden kuluttua, taas kotiin päin tullen, se pysähtyi Pinu-Piniin. Eivät olleet löytäneet, ja juttu tuli tunnetuksi."

"Kun kumoukselliset marssivat Guayaquiliin", puuttui puheeseen Pankburn, "niin hallituksen upseerit, pitäen sen asemaa toivottomana, siirsivät valtiorahaston, noin miljoonan dollaria kultaa, Englannin rahana kylläkin, amerikkalaiseen *Flirt*-nimiseen kuunariin. Oli määrä paeta päivällä. Kapteeni livahti ulos yöllä. Jatkaa."

"Vanha juttu", jatkoi Grief. "Ei ollut muuta alusta satamassa. Upseerit eivät päässeet pakoon. Heidän täytyi tapella ja he pitivätkin kaupungin. Rohjas Salced suoritti nopean marssin Quitoon. Vallankumous oli kukistettu, ja Ecuadorin ainoa risteilijä lähetettiin ajamaan takaa *Flirtia*. Saavuttivat sen Banks-ryhmän ja Uusien-Hebridien välillä. Kapteeni oli kuollut edellisenä päivänä – mustanveden kuume."

"Entä perämies?" tiukkasi Pankburn.

"Hänet olivat alkuasukkaat tappaneet viikkoa aikaisemmin eräällä Banksin saarella, kun hän oli vettä noutamassa. Ei ollut merenkulkutaitoisia muita. Miehiä kidutettiin. Vastoin kansainvälisiä lakeja. He halusivat tunnustaa, mutt'eivät voineet. He kertoivat kolmesta naulasta sen saaren rannalla, mutta eivät tienneet, missä se saari on. Kaukana lännessä, sen vain tiesivät. Jutulla on nyt kaksi muotoa. Toinen kertoo niiden kaikkien kuolleen kidutukseen. Toinen, että henkiinjääneet ripustettiin raa'an nokkaan. Ainakin tuli risteilijä takaisin ilman rahoja. Johnny Black toi ne kolme naulaa Pinu-Piniin ja jätti ne Oscarille, mutta mistä hän ne löysi, sitä hän ei koskaan kertonut."

Pankburn katsoi hartaasti pulloa. "Vain kahden sormen verran", vikisi hän. Grief mietti ja kaatoi laihan ryyppyn. Pankburnin silmät säkenöivät, ja hän pääsi taas elämisen alkuun.

"Ja nyt minä voin kertoa puuttuvat yksityisyydet", sanoi hän. "Johnny Black kertoi kyllä. Hän kertoi isälleni. Kirjoitti Levukasta, ennenkuin tuli Pinu-Piniin kuolemaan. Isäni oli pelastanut hänen henkensä remuisena yönä Valparaisossa. Kiinalainen helmenpyytäjä, Torstai-saarilta, hakien uusia alueita Uuden-Guinean pohjoispuolella, teki kauppoja kolmesta naulasta neekerin kanssa. Johnny Black osti ne kuparin painosta. Hän ei uneksunut, enempää kuin kiinalainenkaan, mutta palatessaan hän pysähtyi pyytäkseen haukannokka-kilpikonnin juuri sillä rannalla, missä sanoitte *Flirtin* perämiehen tapetun. Mutta häntä ei oltukaan tapettu. Banks-saarelaiset pitivät häntä vankina, ja hän oli kuolemaisillaan leukaluunmyrkytyksestä, jonka oli saanut nuolesta. Ennen kuolemaansa hän kertoi jutun Johnny Blackille. Tämä kirjoitti isälleni. Hän oli henkihieverissä – syöpä. Isäni, *Perryn* kapteenina, sai naulat Oscarilta kymmenen vuotta myöhemmin. Ja isäni viimeisen tahdon ja testamentin mukaan sain ne minä. Minulla on tiedossani sen saaren leveys- ja pituusaste, missä ne naulat oli puuhun isketty. Ne ovat nyt Lavinalla. Leveys- ja pituusaste päässäni. Mitäs arvelette?"

"Merkillistä", aprikoi Grief. "Miks'ei isänne itse niitä hakenut?"

"Ei tarvinnut. Peri sedältään omaisuuden. Erosi laivastosta, hullaantui sairaanhoitajattareen Bostonissa, ja äitini sai eron. Häinkin peri noin 30,000 dollarin tulot ja muutti Uuteen-Seelantiin. Minut jaettiin, niin että olin puolen aikaani Uudessa-Seelannissa, toisen puolen Yhdysvalloissa, kunnes isäni kuoli viime vuonna. Nyt olen äitini kokonaan. Isä jätti minulle rahansa – joukon miljoonia – mutta äitini on pannut minut holhouksen alaiseksi juopottelun takia. Olen varsin merkittävään summaan mies, mutta en saa kajota muuhun kuin mitä minulle tiputellaan. Mutta ukko, joka oli saanut kuulla ryyppimisestä, jätti minulle ne kolme naulaa ja numerot. Jätti ne lakimiestensä kautta, joita äiti ei tuntenut; sanoi että ne olivat paremmat kuin henkivakuutus, ja että jos minulla oli selkärankaa hakea ne, sain juoda elämäni loppuun saakka. Miljoonia on holhoojillani ja kapoittain kultaa äidilläni, ja ne ovat minun, jahka hän ensin joutuu ruumiinpoltto-uuniin, ja sillä välin minä kerjään Lavinalla ryyppyjä. Helvetti, eikö niin? – kun ajattelette janoani."

"Missä saari on?"

"Kaukana."

"Nimi?"

"Eikö hiidessä, kapteeni Grief. Te teette helpolla puolen miljoonaa. Te purjehditte minun ohjeitteni mukaan, ja kun ollaan merellä, ilmoitan, en ennen."

Grief kohautti olkapäitään ja jätti sen asian.

"Nyt saatte ryydyn ja pääsette maihin", sanoi hän.

Pankburn mietti. Ainakin viisi minuuttia hän väitteli itsekseen, sitten nuolaisi huuliaan ja antautui.

"Jos lupaatte lähteä, niin kerron nyt."

"Tietysti. Siksi kysynkin. Saaren nimi?"

Pankburn katsoi pulloa.

"Jos saan sen ryydyn nyt, kapteeni."

"Ette saa. Sen saatte, kun menette maihin. Jos aiotte sanoa sen saaren nimen, on teidän sanottava se selvin päin."

"Francis-saari, jos tietää tahdotte. Bougainville nimitti sen

Barbour-saareksi."

"Kaukana, yksin Pienessä Korallimeressä", sanoi Grief. "Tiedän. Uuden-Irlannin ja Uuden-Guinean välillä. Pirun pesä nyt, vaikka varsin hyvä silloin, kun *Flirt* iski naulat puuhun ja kiinalainen niistä kauppaa teki. Höyrylaiva *Castor*, joka värväsi työläisiä Upolun plantaaseille, menetti siellä kaiken väkensä pari vuotta sitten. Tunsin hyvin sen kapteenin. Saksalainen risteilijä pommitteli sen viidakkoa, poltti puolen tusinaa kyliä, tappoi joukon neekereitä ja sikoja – siinä kaikki. Alkuasukkaat ovat siellä aina olleet pahanlaisia, mutta oikein pahoiksi ne kääntyivät neljä vuosikymmentä sitten. Silloin ne hävittivät sen valaanpyytäjän. Mikäs sen nimi olikaan?"

Hän meni kirjakaapille, otti esille "Etelä-Tyynenmeren Hakemiston" ja selaili sen lehtiä:

"Tässä. Francis eli Barbour", luki hän. "Alkuasukkaat sotaisia ja petollisia – melaneesialaisia – ihmissyöjiä. Valaan pyydystäjä *Western* tuhattu – se sen nimi oli. Kareja, niemiä, ankkuripaikkoja. Redskar, Owen Bay, Likikili-lahti, se se kai on, syvä uoma, pohja yhdeksän sylvä syvällä, kun valkea juova rantatörmällä osoittaa länsi-lounaaseen." Grief katsoi Pankburniin. "Siinä on teidän rantanne, voisın vanhoa."

"Lähdettkö?" tiukkasi toinen kiihkeästi.

Grief nyökäytti päätään: "Näyttää huomioon otettavalta. Jos olisi ollut puhe sadoista miljoonista, en olisi puuttunut siihen. Me lähemme huomenna, mutta yhdellä ehdolla. Te olette minun ehdottoman käskyvaltani alainen."

Vieras nyökkäsi iloisena ja hartaasti.

"Se merkitsee: ei ryyppyäkään!"

"Kova laki", vikisi Pankburn.

"Se on ehtoni. Olen lääkäriä kylliksi pitääkseni huolta siitä, ettei tule vaaraa. Ja teidän on tehtävä työtä – kovaa työtä, merimiehen työtä. Teidän on suoritettava säännölliset vahtivuorot ja kaikki, mutta te syötte ja nukutte tällä puolella."

"Täytyy suostua." Pankburn ojensi kätensä vahvistaakseen sopimuksen.

"Kunhan ei olisi kuolemaksi?"

David Grief kaasi runsaat kolme sormellista lasiin ja ojensi:

"Täss' on viimeinen ryyppy. Ottakaa."

Pankburnin käsi ojentui puolitiehen. Äkkiä hän päättäväisyyden puuskassa pysäytti sen, veti olkansa taapäin ja kohotti päänsä.

"Jos en otakaan", sanoi hän, – mutta himon voittamana tarttui kiihkeästi lasiin kuin peläten, että se otettaisiin pois.

4

On pitkä matka Seurasaarilla olevasta Papeetesta Pienelle Korallimerelle – 150: nneltä läntiseltä pituusasteelta 150: nnelle itäiselle – korpin tietä sama kuin Atlantin poikki. Mutta *Kittiwake* ei kulkenut niin suoraan kuin korppi lentää. David Griefin monet asiat mutkistivat suuntaa useasti. Hän pistäytyi katsomassa, saisiko asumattomalle Rose-saarelle kookosplantaasin.

Sitten hän kävi Tui Manuan puheilla Itä-Samoalla ja järjesti juonen, jonka kautta oli pääsevä osalliseksi kauppamonopoliin tuon kuolevan kuninkaan kolmella saarella. Apialta hän otti mukaansa useita asioitsijoita ja lastin kauppatavaraa Gilberteille. Hän pistäytyi Ontong-Javan riutoilla, tarkasti Ysabelissa olevat plantaasinsa ja osti maita koillisen Malaitan suolavesipäälliköiltä. Ja tätä mutkittelevaa tietä matkattaessa hän muokkasi miestä Aloysius Pankburnista.

Tämä janosuu sai tehdä tavallisen merimiehen työt, vaikka asuikin perällä. Hän sai seista peräsinrattaalla ja olla tähystämässä, vetää köysiä ja purjeita, jopa suorittaa likaisimpia ja raskaimpiakin töitä. Silmukkalaudalla heiluen hän raaputti mastoja ja liukui alas. Kivellä hangatessaan kantta ja kitatessaan hän kehitti veltostuneita lihaksiaan. Kun *Kittiwake* oli ankkurissa ja sen alkuasukasmiehistö puhdisti sen kuparipohjaa kookosluudilla sukeltaen veden alle, lähetettiin Pankburn vuorollaan sinne myös niin usein kuin toisetkin.

"Silmäilkää itseänne", sanoi Grief. "Olette kaksin verroin miehistynyt laivaan tulonne jälkeen. Ette ole saanut ryyppyäkään, ette ole kuollut, ja myrkky on kokolailla haihtunut ruumiistanne. Työ sen tekee. Se voittaa sairaanhoitajattaret ja taloudenhoitajat. Tässä on, jos janottaa. Imaiskaa tuosta."

Muutamalla paksuselkäisen veitsensä iskulla Grief lohkaisi kolmikulmaisen kappaleen juotavasta kookospähkinästä. Ohut raikas neste, hieman maidonkarvainen ja poreileva, kuohui reunoille. Kumartuen otti Pankburn tuon luonnonkupin ja kumosi sen sisällyksen kurkkuunsa. Hän joi useita sellaisia joka päivä. Musta stuuartti, kuusikymmenvuotias uushebridiläinen, ja hänen yhdentoista-ikäinen apulaisensa Lack-saarilta pitivät huolta siitä, ettei varasto päässyt loppumaan.

Pankburn ei vastustanut kovan työn teettämistä. Hän ahnehti työtä, ei koskaan välttänyt sitä ja aina ennätti alkuasukasmerimiesten edellä komennusta täyttämään. Mutta sankarillisesti oli hänen kärsittäväkin sinä aikana, jolloin ajoi alkoholia ruumiistaan. Vielä sittenkin, kun myrkyn viime tippa oli erinnyt, pysyi himo kuin päähän iskeytyneenä. Jopa hän kunniasanallaan päästessään maihin Apiassa aikoi lopettaa kapakkain liikkeen kaatamalla naamaansa niiden varastot. Ja niin löysi David Grief hänet kello 2 aamulla Tivolista Charley Robertsin ulosheittämänä häiritsevän käytöksen takia. Aloysius kertoi entiseen tapaansa tähdille surujaan. Samalla hän laulun tahdissa heitteli korallinkappaleilla Charley Robertsin ikkunoita rikki osaten ihmeteltävän hyvin. David Grief otti hänet mukaansa, mutta ei ottanut käsitelläkseen ennen seuraavaa aamua. Se tapahtui *Kittiwaken* kannella, eikä se ollut lastentarhaleikkiä. Grief löi häntä paljain rystysin ja nyrkein – antoi hänelle pahimman selkäsaunan, minkä hän elämässään oli saanut.

"Sielusi terveydeksi, Pankburn", noin hän iskujaan säesti. "Äitisi iloksi. Jalkeentulevaistesi siunaukseksi. Koko maailmalle hyödyksi, ja kaikkeudelle ja kaikelle tulevalle ihmiskunnalle. Ja nyt alamme alusta taas, että läksyt kalloon tarttuisivat. Saat tässä sielusi terveydeksi; tässä äitisi takia; tässä vielä aavistamattomain lastesi hyväksi, joiden äitiä olet heidän tähtensä rakastava, ja rakkauden takia, joka on oleva ominaisuutenasi, kun minä sinut koulustani lasken. Ja nyt, niele lääkkeesi. Tätä riittää. Mutta se oli vasta alkua. Monta muuta järkisyytä on, joita nyt käyn selittämään."

Ruskeat merimiehet ja mustat laivapalvelijat sekä kokki katselivat irvistellen. Eikä pistänyt heidän päähänsä tutkistella valkoisten miesten salaperäisiä tapoja ja käsittämättömiä menoja. Perämies Carlsen oli täydelleen isäntänsä menettelyn kannalla, ja Albright, päällysmies, vain kiersi viiksiään hymyillen. He olivat meren miehiä. Elivät karkeaa elämää. Ja alkoholikysymykseen suhtautumisessa he olivat käyneet kurssin, jota tohtorikouluissa ei opeteta.

"Poika! Sanko raitista vettä ja pyyhe!" komensi Grief lopettaessaan.

"Kaksi sangollista ja kaksi pyyhettä", lisäsi hän käsiään silmäillen.

"Olettepa te siisti", sanoi hän Pankburnille. "Taas olette kaiken turmellut. Olin jo saanut myrkyn lähtemään teistä. Ja nyt sitä höyryä joka lävestä. Alusta on taas alettava. Herra Albright! Tuolla rannalla on vanhaa ketjua. Hakekaa sen omistaja, ostakaa se ja tuokaa tänne. Sitä on kai sataviisikymmentä sylvä. Huomisaamuna alat hieroa siitä ruostetta. Kun se on tehty, kiillotat sen hiekkapaperilla. Sitten maalaat. Etkä muuta työtä tee, ennenkuin se ketju on niin siisti kuin uusi."

Aloysius Pankburn pudisti päätään.

"Minä lähden. Francis-saari saa jäädä helvettiin minun puolestani. Olen saanut tarpeekseni teidän orjankohtelustanne. Laskekaa minut maihin heti. Olen valkoinen mies. En siedä tällaista kohtelua."

"Herra Carlsen, te pidätte huolta siitä, että herra Pankburn pysyy aluksella."

"Minä panen teidät tästä syytteeseen!" kirkui Aloysius. "Te ette voi minua pidättää."

"Minä voin antaa teille toisen selkäsaunan", vastasi Grief. "Ja sen sanon teille, te päihtynyt penikka, että minä kolkutan teitä minkä vain rystyseni kestävät, kunnes te halajatte päästä ketjuruostetta hinkkaamaan. Olen ottanut teidät käsiini ja minä teen teistä miehen, vaikka siinä leikissä henkenne menisi. Menkää nyt alas ja vaihtakaa pukua. Olkaa valmis vasaroimaan tänä päivänä. Herra Albright, tuottakaa ne ketjut tänne heti. Herra Carlsen, lähettäkää vene noutamaan. Ja pitäkää herra Pankburnia silmällä. Jos hän näyttää menettävän tasapainonsa tai saa väristyskohtauksia, niin antakaa hänelle ryyppy – pieni. Saattaa tarvita viime yön jälkeen."

5

Lopun aikaa, minkä *Kittiwake* oli Apiassa, kilkutti Aloysius Pankburn kahleruostetta. Kymmenen tuntia päivässä. Ja koko pitkän merimatkan Gilberteille hän yhä kilkutti. Sitten seurasi hiekkapaperilla hierontaa. Sataviisikymmentä syltä on yhdeksänsataa jalkaa, ja joka rengas koko kahleiden pituudesta oli puhtaampi ja sileämpi kuin koskaan ennen. Ja kun sen viimeinen rengas oli saanut toisen silauksen mustaa maalia, puhui hän Griefille:

"Tuokaa enemmän likaista työtä. Puhdistan muutkin ketjut, jos haluatte. Eikä teidän tarvitse minusta enää murehtia. En enää maista pisaraakaan. Minä tahdon treenata päähän asti. Kyllä te minun sisuni otitte minua pieksäessänne, mutta minä sanon, että vain toistaiseksi. Minä treenaan nyt itseni niin kovaksi läpeensä kuin nämä kahleet ovat. Ja jonakin päivänä, herra David Grief, jossakin, jotenkin minä pääsen siihen, että pieksän teidät niinkuin te pieksitte minut. Minä kolhin naamaanne, kunnes omat neekerinne eivät teitä enää tunne."

Grief riemuitsi.

"Nyt te puhutte kuin mies", huusi hän. "Ainoa tapa, miten voitte päästä minua pieksämään, on, että tulette mieheksi. Ja sitten, ehkä..."

Hän pysähtyi, toivoen toisen tarttuvan juoneen. Aloysius tunnusteli ensin, mutta sitten välähti ymmärtämys hänen silmistään ja hän sanoi:

"Ja sitten en enää halua, tarkoitatte."

Grief nyökäytti päätään.

"Siinä se kirous onkin", valitti Aloysius. "Uskonpa itsekin, etten sitten enää halua. Ymmärrän kyllä. Mutta minä jatkan silti ja kehitän itseäni edelleen."

Griefin kasvojen lämmin, päivänpolttama hehku näytti lämpimämmältä.

Hän ojensi kätensä. "Pankburn, minä pidän teistä sen takia."

Aloysius tarttui käteen ja puristi sitä totisen vakavana.

"Grief", hän valitti, "te otitte ylpeän sisuni, ja pelkäänpä, että se tapahtui ainaiseksi".

6

Tukahduttavana troopillisena päivänä, jolloin kaukainen kaakkoinen puhalteli viime henkäyksiään ja oli aika luoteismonsuunin nousta, tuli *Kittiwaken* näkyviin Francis-saaren viidakkoisen rannikko. Grief haki kompassin ja merikiikarin avulla Redskaria merkitsevän tulivuoren. Sitten kuljettiin ohi Owen Bayn ja tuulen tykkäänään nukahtaessa laskettiin Likikili-lahteen. Kahden veneen hinaamana ja Carlsenin etsiessä väylää pujahti *Kittiwake* kapeaan ja syvään vuonoon. Ei ollut mitään avorantaa. Risofora kasvoi vedenrajaan asti, ja sen takana kohosi jyrkkä viidakko, jonka katkaisi vain silloin tällöin kalliontörmä. Mailin matkan päässä, kun jyrkänteen

valkea juova osoitti länsi-lounaiseen, varmisti lyijyluoti "Hakemiston" tiedonannon, ja ankkuri painui ratisten yhdeksän sylen syvyyteen.

Sen päivän he pysyivät *Kittiwakella* ja odottivat vielä seuraavaan iltapäiväänkin. Kanootteja ei ilmestynyt. Ei mitään ihmiselämän merkkejä. Ei muunkaan elämän, paitsi joku kalan polskaus tai papukaijan kirkuna. Kerran myös iso perhonen, kaksitoista tuumaa siivenpäästä toiseen, leijaili heidän mastojensa yli vastapäiseen viidakkoon.

"Ei kannata lähettää venettä, ne eristävät sen", sanoi Grief.

Pankburn ei uskonut, vaan tarjoutui menemään yksin, uidenkin, jos ei saisi lainaksi pikku venettä.

"Ne eivät ole unohtaneet saksalaista risteilijää", selitti Grief. "Ja lyönpä vetoa, että rantapensaikko on väkeä täynnään. Mitä arvellette, herra Carlsen?"

Tämä vanha saarten seikkailija oli epäröimättä samaa mieltä.

Myöhään toisena iltapäivänä Grief komensi veneen vesille. Itse hän istuutui keulaan, suussa palava savuke ja lyhytlankainen dynamiittipuikko kädessään; hän aikoi ampua kaloja. Tuhdoille asetettiin puoli tusinaa winchesterejä. Albright, joka asettui peräsimen varteen, piti mauserinsa kätensä ulottuvilla. He soutelivat vihreää kasviseinää pitkin. Aika ajoin pysäytettiin aivot, ja syvä hiljaisuus vallitsi.

"Kaksi guineaa yhtä vastaan vetoa, että tuo pensaikko on täynnä niitä", kuiskasi Albright.

Pankburn kuunteli vielä hetken ja hyväksyi vedon. Vähän myöhemmin he tapasivat parven punakaloja. Ruskeat soutajat pysäyttivät aironsa. Grief kosketti savukkeellaan lyhyttä sytytyslankaa ja heitti puikon. Niin lyhyt oli lanka, että puikko räjähti heti veteen satuttuaan. Samassa hetkessä riehahti pensaikko eloon. Hurjia kiljahduksia kuului, ja alastomia mustia olentoja tuli rantapuiden välitse kuin apinoita.

Veneessä oli joka pyssy koholla. Sitten seurasi odotus. Satakunta mustaa, joillakuilla vanhat snider-kiväärin, muilla aseina tomahawkeja, tulella karkaistuja keihäitä ja luupäänuolia, oli rantapuitten suojassa. Ei sanaakaan puhuttu. Kumpikin puoli piti toistaan silmällä kahdenkymmenen jalan päästä yli veden. Vanha, silmäpuoli, pörhönaamainen musta nojasi snideriä lannettaan vasten pyssyn suu päin Albrightia, joka vuorostaan tähtäsi häntä mauserillaan. Tätä kuvaelmaa kesti muutamia minutteja. Iskun saaneita kaloja nousi vedenpintaan, ja niitä räpiköi puolipökertyneinä pinnan alla.

"Selvä on, pojat", sanoi Grief tyynesti. "Laskekaa pyssyt ja yli laidan. Herra Albright, heittäkää tupakkaa tuolle silmäpuoli-peikolle."

Kun rapa-miehet sukelsivat kaloja ottamaan, heitti Albright puntin tupakkaa rannalle. Silmäpuoli nyökäytti päätään ja väänsi naamaansa ystävyyyttä tarkoittavaksi. Aseet laskeutuivat, jouset heltisivät vireestä ja nuolet pistettiin viineen.

"Tunsivat tupakan", ilmoitti Grief heidän soutuessaan takaisin laivalle. "Saamme vieraita. Avatkaa yksi tupakkalaatikko, herra Albright, ja ottakaa esille joitakin kauppa-veitsiä. Tuossa on kanootti."

Vanha silmäpuoli, kuten päällikön ja johtajan sopi, souti esille yksin, antautuen vaaraan koko heimon puolesta. Kumartuessaan yli laidan häntä ylös auttamaan käänsi Carlsen päätään sanoen: "Ovat kaivaneet rahat esille, herra Grief. Tällä äijä-rehjulla on niitä lastillinen."

Silmäpuoli kiertyi kannelle irvistellen leppyisästi ja voimatta salata pelkoaan, jonka oli tukahduttanut, mutta jonka vallassa vielä oli. Hänen toinen jalkansa oli halvattu. Se johtui hirveästä arvesta, joka monta tuumaa syvänä juoksi lantiolta polveen asti. Vaatteita ei ollut minkäänlaisia, ei nauhanpätkäkään, mutta kymmenkunnasta kohdasta oli hänen nenänsä puhki ja joka reiästä törötti luusta kiskottuja puikkoja, jotka rapisivat kuin piikkisian harjakset. Kaulan ympäri likaiselle rinnalle roikkuen oli kultapunnan rahoista tehdyt vitjat. Korvissa kellui hopeisia puolikruunuja, ja sierainten välisestä rustosta riippui iso Englannin penny, tahrainen ja vihreä, mutta selvästi tunnettava.

"Hoi, Grief", sanoi Pankburn erinomaisen tyynesti. "Te sanoitte, että nämä ymmärtävät vain koruja ja tupakkaa. Hyvä. Kuulkaapas nyt. He ovat löytäneet aarteen, ja meidän on vaihtokaupalla saatava se pois. Viekää koko miehistö sivulle ja selittäkää, että vain pennyjä otetaan vastaan. Ymmärrätekö? Kultaa ei huolita, hopeaa juuri suvaitaan. Pennyjä yksin halutaan."

Pankburn kävi kauppoja välittämään. Silmäpuolen nenässä olevasta pennystä hän antoi kymmenen tupakkapötkyä. Kun ne maksoivat David Griefille sentin kappale, oli kauppa huono. Mutta puolikruunusista antoi Pankburn vain yhden pötkyä. Kultavitjoja hän ei huolinut ollenkaan. Mitä enemmän hän torjui, sitä innokkaammin Silmäpuoli tyrkytti. Vihdoin, ilmeisesti kiusaantuneena ja kuin armosta suostuen, hän antoi kaksi pötkyä kymmenestä punnan rahasta.

"Minä kohotan teille hattuan", sanoi Grief illallista syötäessä.

"Asema on mainio. Te olette kääntänyt arvoasteikon ylösalaisin.

He pitävät nyt pennyä aarteena ja puntia arvottomina. Seuraus: he piilottavat pennyt ja tunkevat meille kultaa. Pankburn, maljanne! —

Poika! – Toinen kuppi teetä herra Pankburnille."

7

Seurasi kultainen viikko. Aamunkoitosta pimeään asti oli kanoottirivi kahdensadan jalan päässä. Se oli kuoleman raja. Kivääreillä asetetut rapa-merimiehet pitivät sitä siinä etäisyydessä. Vain yksi kanootti kerrallaan pääsi laivan sivulle ja vain yksi musta kerrallaan oli oikeutettu tulemaan yli laidan. Ja aurinkoteltan alla teki neljä miestä nyt kauppaa kaiket päivät. Vaihdon mittapuuna oli Pankburnin silmäpuolelle aluksi käyttämä asteikko. Viisi puntaa vastasi tupakkapötkyä; sadalla punnalla sai kaksikymmentä. Ja niin saattoi ihmisyyttä, joka kauppa-ilme kasvoillaan oli lyönyt pöytään tuhat dollaria kullassa, kiivetä veneeseensä hyvin tyytyväisenä kantaen neljäkymmenen sentin arvoista tupakkakääröä.

"Toivonpa, että tupakkamme riittää", mutisi Carlsen epäillen, kun toinen laatikko sahattiin kahtia.

Albright nauroi: "Meillä on viisikymmentä laatikkoa, ja kolmella saa jo satatuhatta dollaria. Miljoonahan niillä pitäisi olla, niin että kaipa kolmekymmentä laatikkoa riittää. Vaikkakin, tietysti, hopea ja lantit on myös otettava huomioon. Tuo ecuadorilainen sakki näyttää haudanneen kaiken saatavissa olleen rahan."

Vain harvoja pennynlantteja ja hopeashillinkejä esiintyi, vaikka Pankburn aina niitä halukkaasti haki. Hän näytti himoitsevan pennyjä, ja hänen silmänsä kiiluilivat, kun lantin näki. Teorialleen uskollisina nuo raakalaiset päättivät, että arvoton kultaa oli ensin saatava menemään. Penny, joka oli viisikymmentä kertaa puntaa arvokkaampi, oli pidettävä aarteena. Epäilemättä harmaapartaiset viisaat viidakkopesissä neuvottelivat ja päättivät kohottaa pennyn hintaa, kun arvottomasta kullasta oli päästy. Kuka tiesi? Ehkäpä nuo vieraat valkoiset miehet saataisiin antamaan kaksikymmentäkin tupakkapötkyä penny-aarteesta.

Viikon lopulla alkoi kauppa laimeta. Kultaa tuli vain vähän. Joku penny annettiin viivyttellen kymmenestä pötkestä, mutta hopeaa tuli tuhansin dollarein.

Kahdeksannen päivän aamuna kauppa pysähtyi. Harmaapartain suunnitelma oli kypsynyt, ja nyt vaadittiin kahtakymmentä pötkyä pennystä. Silmäpuoli ilmoitti uuden taksan. Valkoiset miehet näkyivät ottaneen asian vakavalta kannalta ja neuvottelivat matalin äänin. Jos silmäpuoli olisi ymmärtänyt englanninkieltä, olisi hän vähän valistunut.

"Olemme saaneet vähän yhdeksättä sataa tuhatta, hopeita laskematta", sanoi Grief. "Ja siinä lienee koko niiden varasto. Peremmällä asuvat metsäheimot ovat luultavasti saaneet pari sataa tuhatta. Jos palaamme kolmen kuukauden kuluttua, niin ovat rannikkoheimot vaihtaneet ne itselleen ja tarvitsevat taas tupakkaa."

"Olisi synty ostaa kuparilantteja", irvisteli Albright. "Sitä ei kauppasieluni siedä."

"Maatuuli puhaltaa", sanoi Grief Pankburniin katsahtaen. "Mitäs sanotte?"

"Hyvä on."

Grief tunnusteli poskellaan tuulen liepeyttä ja säännöttömyyttä. "Herra Carlsen, ankkuriketjut kireälle, purjesiteet auki. Veneet valmiiksi vetämään. Tuuleen ei voi luottaa."

Hän otti laatikonosan, jossa oli kuusi- tai seitsemänsataa tupakkapötkyä, pisti sen silmäpuolen kainaloon ja auttoi hämmästyneen villin yli laidan. Ja kun keulapurje kohosi, nousi ällistyksen huuto odottavain kanoottien rivistä. Ja kun ankkuri nousi sekä *Kittiwaken* keula kääntyi hitaasti myötäiseen, meloi vanha silmäpuoli uhmaten häntä kohti ojennettuja pyssyjä ja innokkain merkein halusi selittää, että hänen heimonsa on valmis antamaan pennyn kymmenestä pötkystä.

"Poika! – Juomapähkinä", sanoi Pankburn.

"Siis Sydneyhin mennään", sanoi Grief. "Mihinkäs te sitten?"

"Tulen takaisin noutamaan niitä kahtasataa tuhatta", vastasi Pankburn. "Sillä välin rakennutan saarikuunarin. Myös haastan holhoojani oikeuteen tekemään tiliä siitä, miks'ei isäni rahoja minulle makseta. Näytän niille."

Hän ojensi käsivartensa, tarttui kahteen mustaan kokkipoikaan ja löi ne pänsä yllä yhteen kuin nostopainot.

"Hohoi! – Hellittäkää tuota etupuomin nuoraa", huusi Carlsen perästä, jossa isoapurjetta leviteltiin.

Pankburn laski maahan pojat, ja voittaen kahdella loikkauksella rapa-merimiehen tarttui köyteensä.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.